

Gulyás és sztrapacska

2009 május 07. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 1

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Amikor Ivan Gasparovic szlovák elnök megvétózta a magyar földrajzi nevek tankönyvi használatát biztosító törvényjavaslatot, hónapokig úgy t?nt, hogy a felvidéki magyarok számára nincs többé „Kárpát-medence”. Ezt a tételt honi történészek megfejelték azzal, hogy a trianoni magyarság számára politikai értelemben igenis megsz?nt létezni e fogalom.

Noha valószín?síthet? ennek az állításnak a szívfacsaró helytállósága, módszeres vizsgálatától el kell tekintenünk, miután a kormányzó elit – bizonyára a takarékosság jegyében – a határon túli magyarok és szomszéd népek viszonyaival foglalkozó kutató- és szakapparátus zömét „nyugállományba helyezte”! Az intézkedéssor kinn- és bennszülött magyarok számára világossá tette, mit is ért a baloldal új „nemzetstratégián”. A koncepció kikristályosodását 2002-ben már jelezte az MSZP-elnök 23 millió román áradatával kapcsolatos rémiszt? víziója. Ám az úgynevezett nacionalisták élb?l a mieinkhez könyveltek a túloldalról másfél millió „magyar anyanyelv? románt”… Most, mikor a nemzet magát nem kímélve már a tudatalattijába tolta Trianont! Így bizony könnyen kárba vész Medgyessy Péter testvéri koccintása a román miniszterelnökkel Erdély elszakításának „örömünnepén”… Másutt nem így közelítenek az effajta problémákhoz! Az ismert amerikai mondás szerint: „Ha tartós, jó viszonyt akarsz a szomszédoddal, tárgyalj vele úgy, mintha az ellenséged volna.” Mintha. Nos, ett?l messze van a megkövült internacionalista bölcsesség, mely szerint csak ártunk azzal, ha segíteni próbálunk idegenbe szakadt véreinknek.

Az utókor immár bátran leszögezheti, évtizedekig hiába nem tettünk szinte semmit a kisebbségi magyarokért, s hiába emlegettük tapintatosan Pozsonyt Bratislavának, helyzetük jottányit sem változott. S nem javult a jószomszédi (v)iszony sem. Ráadásul elhibázottnak bizonyult a rendszerváltás után az egy kaptafára megkötött alapszerz?dések rendszere, s csalódnunk kellett a nemzetközi kisebbségvédelmi normákkal kapcsolatos várakozásainkban.

A szomszédok konstruktív baráti gesztusai is váratnak magukra. Viszonyulásuk hozzánk gyakorlatilag 90 éve változatlan, s a tacitusi paradoxonnal jellemezhet?: „azokat gy?lölik, akiknek ártottak” (tán a mardosó b?ntudat miatt?). A ránk er?szakolt „rendezés” után a gy?zteseknek minden okuk megvolt feltételezni, hogy Magyarország feldarabolása nem lesz következmények nélküli. A zsákmány elvesztése és az esetleges retorziók miatti örökös aggodalom hungarofóbiát, haragot s agressziót ébresztett a kárvallottakkal szemben: kollektív jogfosztást, deportálást, s?t etnikai tisztogatásokat.

S miféle szomszédság az, ha Pozsonyban egy magyar tanárt a szlovák rend?rség meghurcol, mert diákjaival egykori f?városunk múltjára merészel emlékezni? Ha a szerb média els? reakciója a gázmizériában az, hogy a magyarok zárták el a csapokat. (Mert hát a nagy szláv testvér az ortodox karácsonyon csak nem tesz velük ilyet!) Mindebb?l világosan látszik, hogy prolongált történelmi bajainkkal ma is magunkra vagyunk utalva. Ehhez képest ingatag lábakon áll az az érvelés, hogy ne próbáljunk er?t mutatva politizálni.

Ami a neonacionalizmus manapság sokat citált fogalmát illeti, mint ismeretes, egy konstruktív lelkület? államférfi vezette be még a kilátástalan húszas években, ám a fentiekt?l eltér? jelentéstartalommal. Klebelsberg Kunó volt az, aki már a századfordulón programot dolgozott ki a kivándorlásban és szórványban olvadó magyarság szellemi-lelki (és anyagi!) meger?sítésére. Azaz „a Gróf” nem a nemzetiségek asszimilálásában, hanem saját lehet?ségeink, értékeink jobb kiaknázásában látta a magyarság felemelkedésének útját. Ezzel együtt az ellenünk szövetségbe tömörül? utódállamokat okkal nevezte versenytársaknak. Akikhez, mint gulyást a sztrapacskához, napjainkig viszonyítjuk magunkat, legyen szó olimpiai éremversenyr?l vagy akár az euró bevezetésér?l.

A szomszédsági kapcsolatokban egyébként az sem ritka, ha egy politikai elit önszuggesztióból ellenségnek bélyegzi a szomszéd népet, miközben annak eredményeit példának állítja saját nemzete elé. (Ezt tették a magyarokkal az illirista horvátok.) De arra is van példa, hogy a minden vonatkozásban szolidáris testvérnépek keményen képviselik saját érdekeiket. Mint a szlovének a horvát EU-csatlakozás vétójára készülve a Pirani-öböl tengeri határának vitájában. Itt kell rámutatnunk, hogy Magyarországnak még csak határvitája (?) sem volt a területi szempontból akár társállamnak is nevezhet? Szlovákiával és Romániával. Nemhogy uniós csatlakozásuk vétójára vetemedett volna… Nem gondolom persze, hogy a görögök hisztérikus macedónellenes bojkottpolitikáját kövessük, feltétlenül törekednünk kell azonban a viszonosságra!

S azt is érdemes fontolóra venni, hogy miként viselik a Kárpát-medencét velünk megül? nemzetek közös történelmünk örökségét. Szomszédainknál a terhes múlt feldolgozása sajátos módon zajlik. Élnek javaival, másfel?l a maguk túlkapásait ekképp szublimálták: „A miénket nem adjuk, a másét nem akarjuk.” Csakhogy az els? premissza mintha hiányozna a tételb?l! Vagyis hogy elébb elveszik a másét, s aztán már „jogosan” nem adják a magukét.

Hiába, irgalmatlan nehéz a tükörbe nézés ebben a kölcsönös sérelmekkel terhes régióban! Bibót idézve „a kelet-európai kisállamok nyomorúságából” nem tudunk kikeveredni, míg – mint a házastársak – ki nem beszéljük bajainkat, amelyek súlyosan megterhelik együttélésünket. Szem el?tt tartva jeles prédikátorunk intelmét, „az igazság = a tények + szeretet”. Tisztelet, méltányosság és empátia kell hogy jellemezze tényfeltáró buzgalmunkat önmagunkkal és szomszédainkkal szemben egyaránt.

A történtek tényszer? értelmezésére alkalmasint a másik oldalon is volt néhány tétova kísérlet. A Monarchia szétverésében oroszlánszerepet játszó Csehszlovákia b?nrészességét, mi több, gátlástalan kapzsiságát – amelyet a színmagyar Csallóköz elragadásával dokumentál – Rudolf Kucera professzor, a Charta ’77 egyik alapítója is tárgyilagosan megállapította. A nálunk is megjelent kötete bemutatóján azonban három magyar történész volt csak jelen. Pedig kiváló alkalom kínálkozott a tisztázó vitára. Mintha sem a szomszédokra, sem részleges felment?

ítéletükre nem volnának kíváncsiak a „b?nös nemzet” dogmáján felnövekedett magyar történész- és értelmiségi nemzedékek. A helyzet valójában ennél sokkal bizarrabb! Mert ahogy ismerünk identitászavarokkal küszköd? zsidó antiszemitákat, a majd évszázados Trianon-trauma, negyvenéves tudattorzító „szövetségi politikánk” s napjaink min?síthetetlen médiaviszonyai „eredményeként” léteznek ma már hungarofób magyarok is, akiknél nemzeti ünnepeink zászlódísze is görcsös vészreakciókat vált ki.
S vajon az egyesült Európa melyik sarkában képzelhet? el, hogy egy friss házas asszony nevét – kérésére – „ovátlanítja” a szlovák hivatal, az okmányt mégis „viszszafordítva” honosítják. Úgymond a „hitelesség kedvéért”. Nos, ez több mint skizofrénia! Nemzettudatunk leépülése már megüti azt a mértéket, hogy saját értékvilágunk elé helyezzük az idegent.
S ha már az önmagunkból való kifordulás példáinál tartunk, vizsgáljuk meg a túloldali magyarság elfejl?désének problémáját is! Helyes törekvés, hogy az önáltatásból kigyógyulva szembesüljünk a határon túliak kett?s köt?désével, a vegyes házasságban él?k tudaterózíójával. Vegyük számításba sajátos adottságaikat, értékeiket, egyedi törekvéseiket! Meggy?z?désem szerint mindez mégsem lehet fatalista, készséges belenyugvás, hiszen szempontjaik, ambícióik inkább az „ahogy lehet” helyzetben gyökereznek, amelyet nagyrészt a sz?kre szabott játéktér, a múltbéli retorziók emléke s diszkriminatív kényszerintézkedések alakítottak ilyenné.
Az autonómia bástyái mögött fejl?d?, szervezett, az anyaországgal szoros és inspiráló kapcsolatban álló nemzeti kisebbség más célokat t?z maga elé, mint a történelem oldalvizein evickél?-sodródó töredék etnikum. A magyar határ mentét a gazdaságfejleszt? programokban rendszerint hátra-, a tehervállalásban, migrációs célterületként viszont el?resorolták. És sorolják ma is. Lásd a sík vidéken lakó magyarokat sújtó „magassági törvényt” Szlovákiában vagy a krajinai szerbek „befogadását” a Bácskába. Ezért szuverén partner voltukról beszélni autonóm bástyák nélkül éppoly kevéssé meggy?z?, mint egy reformpedagógusi nyilatkozat a nevel?szül?khöz kiadott állami gondozott épségér?l és esélyegyenl?ségér?l. De távol álljon t?lem minden paternalizmus!
A mesterséges elfordító mechanizmusokat „szerves” fejl?désként, kész tényként értelmezni viszont már-már történelmietlen. Emlékezetes, miként apadt el a kisebbségi magyarokban a Jugoszláviával szembeni állampolgári lojalitás a Milosevics-érában. S hogyan szökött fel az anyaország korábban nem sokra tartott presztízse a befogadó-véd? gesztusoknak köszönhet?en! Majd hogyan állt vissza a tompult apátia a 2004. december 5-i eltaszító ítélet s az anyaország gazdasági-erkölcsi hanyatlása láttán. Még hogy nem számít az „id?sebb testvér”, Magyarország mindenkori teljesítménye, „ereje”?
Ahogy szomszédságpolitikánk, nemzetstratégiánk is gyökeres megújításra szorul. A „merjünk kicsik lenni” defetizmusa és céltalansága nem mozgósítja a magyar nyelvi-kulturális közösség energiáit, s így az élez?d? versenyben a mindenkori vesztes szerepére kárhoztatik. A véres jugoszláv végjátékban láthattuk, hová vezet az ultranacionalizmus. Ezért a nemzeti érzés konstruktív megjelenési formáját, a Széchenyi-féle patriotizmust kellene er?kifejtésünk motorjává tenni, mely egyszerre érdekvéd?, építkez? (mint a lengyelek „szervezett munka” programja), s erkölcsi tartást ad a nemzeti közösség tagjainak. Mindemellett a kölcsönös felel?sségvállalás éleszt?jeként egészséges kontrollt biztosít a kormányzati politika felett is a rövidlátó pártpolitizálással szemben. Ez egyben kijelöli a legitim módon képviselhet? nemzeti minimum körvonalait is. Egyfel?l tárgyilagos, méltányos, de érdekalapú politika a szomszédsággal, másfel?l hagyomány- és értékvéd? kultúr- és szociálpolitika idehaza. Ez utóbbi kihúzná a talajt a túlhajtott másságkultusz megélhetési politikusai és a szellemi-lelki „munícióval” is alultáplált, ezért irreális igényeket és destruktív jelszavakat is megfogalmazó ultraradikalizmus talpa alól.
Mindehhez persze polgár kell, anyagi és szellemi értelemben is potens középosztály. S gerinces humán és médiaértelmiség, amely példát ad s nem z?rt kavar a köznapi ember fejében.
Beszéljen Janus Pannonius, Szeges-Comenius, Vitkovics, Gozsdu és mások a mi közös Kárpát-medencénk kultúrtörténetér?l! Amely bizonyosan nem menthetetlen! Annak ellenére, hogy friss felmérések szerint a szlovák ifjúság több mint kétharmada nem szereti a magyarokat. Gereben Ferenc olvasáskultúra-vizsgálatai szerint viszont a szlovákok legkedveltebb írói közt ma is ott találjuk Mikszáthot és Jókait. S azon se lep?djünk meg, hogy nemzetközi kutatások eredménye az, hogy az ?shonos szlavóniai horvátok s a szlovákok genetikailag csak árnyalatokkal különböznek a magyaroktól. Azaz, Németh Lászlóval szólva, nemcsak „tejtestvérek”, majdhogynem vértestvérek volnánk, etnikai alapon csakugyan szétválaszthatatlan lakói a Kárpát-medencének.
Mint a peremmagyarság kutatója vallom az itt él? népek sorsközösségét s annak szükségességét, hogy végre maradéktalanul elfogadjuk: a régió egyenrangú népei vagyunk. Ám az is kívánatos volna, hogy szomszédaink ne vegyék rossz néven, mi önmagával határos nemzet lettünk.
És tán nem leszünk – viselt dolgainktól függetlenül – számukra „megátalkodott irredenták”, ha Kossuth, Jászi vagy Milan Hodza programjai alapján szellemi-lelki értelemben föderalizálni tudjuk s a „Kelet Svájcává” formáljuk a Kárpát-medencét. Ha szomszédaink nem tekintik vállalhatatlannak, szégyenteljes tabunak a hungarus múltat. Akkor tán t?lünk is telik elég nagyvonalúság értékén kezelni a szlovák miniszterelnök, Fico egyik cinikus nyilatkozatát, mely szerint kollektív b?nösségünk gyászos dokumentumát, a benesi határozatokat csak a második világháború végeredményének megváltoztatása törölheti el.
Ám a magyarság nem akar handabandát, háborút. Csak egy mindnyájunk számára élhet? és otthonos Kárpát-medencét.

mno.hu, Makkai Béla

Ajánló